

Роль неурядових аналітичних центрів України в євроінтеграційному процесі

Ольга Львова

*аспірантка третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: LvovaOH@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-9651-2630*

Анотація. В статті автор доводить, що українські неурядові аналітичні центри внесли суттєвий вклад в європейську інтеграцію України. Автор на прикладах показує як аналітичні центри впливали на ті чи інші процеси в контексті євроінтеграції. Після 2022 року важливість в підтримці євроінтеграційних процесів з боку неурядових аналітичних центрів зростає.

In the article, the author proves that Ukrainian non-governmental think tanks made a significant contribution to the European integration of Ukraine. The author shows with examples how think tanks had impact on certain processes in the context of European integration. After 2022.

the importance of supporting European integration processes by think tanks will increase.

Key words: think tanks, European integration, management.

Постановка проблеми та її актуальність.

В розвитку України важливу роль відіграють неурядові аналітичні центри, які аналізують політики уряду та законотворчість парламенту, проводять соціологічні опитування та ґрунтовні дослідження, слугують платформою для вироблення стратегій. Нині роль неурядових аналітичних центрів в євроінтеграційних процесах країни набуває нового якісного змісту. 23 червня 2022 року Європейська рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС, а 8 листопада 2023 Європейська комісія рекомендувала Європейській раді розпочати з Україною переговори про вступ.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Одним з перших, хто почав аналізувати роль та місце неурядових аналітичних центрів у контексті реалізації євроінтеграційного курсу став український дослідник Сергій Костюк [2]. В публікації «Аналітичні центри як організації громадянського суспільства в Україні» автори Лаура Крістоф, Людмила Мельник та Сергій Шаповалов аналізують різні аспекти діяльності аналітичних центрів, зокрема тематику досліджень європейської інтеграції [12]. Публікація Українського центру європейської політики «На шляху до європейської інтеграції. Дослідження наявних проєктів та потреб зацікавлених сторін в Україні» аналізує проєкти, які пов'язані з євроінтеграцією України у 2022–2023 роках, зокрема і аналітичних центрів [4].

Формулювання цілей статті.

Основною метою статті є дослідження ролі неурядових аналітичних

центрів в євроінтеграційних процесах України. Напрями подальших наукових розвідок – питання управління аналітичних центрів.

Виклад основного матеріалу.

Аналітичні центри України, як створені на початку 90- років так і відносно новостворені, прямо та опосередковано вносили свій внесок в європейський шлях України. Це зокрема: «формування загальнонаціональної підтримки процесу інтеграції; підвищення загального рівня поінформованості населення про ЄС, його історію, сучасний стан і перспективи розвитку; інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади; формування механізмів регіональної інтеграції; встановлення партнерських відносин із “мозковими центрами” країн Європи; залучення приватного бізнесу до некомерційної суспільної діяльності”[2]. Більше того, аналітичні центри брали за основу ключові європейські цінності у формулюванні ключових завдань і послуговувалися ними в своєму повсякденному менеджменті та управлінні проектами. В багатьох аналітичних центрах місія та головні завдання організації полягають як становлення України як європейської держави. Так, місією Лабораторії законодавчих ініціатив є «сприяння утвердженню демократичних цінностей, розвитку політичної культури та правової свідомості громадян і політиків, розповсюдження кращих світових практик для формування ефективних державних інституцій, сприяння євроінтеграційному вектору розвитку України» [3]. Бачення Центру політико-правових реформ: «Україна — європейська держава, побудована на принципах демократії, правовладдя, належного врядування» [8]. Інститут Центральноевропейської стратегії ставить за мету концептуалізувати та адвокатувати нову стратегію України в Центральній Європі задля консолідації цього геополітичного регіону та інтеграції України до трансатлантичної спільноти» [1]. В назві окремих аналітичних центрів звучать ключові слова: Європа або європейський: Центр Нова Європа [7], Український центр європейської політики [6] і ключові завдання цих організацій – сприяти євроінтеграції України. Ці та інші українські мозкові центри регулярно продукують аналітичні документи щодо різних аспектів євроінтеграції, реалізовували і продовжують проекти, які дають відповіді на конкретні питання щодо європейської інтеграції України. Наприклад, діяльність аналітичного центру Європа без бар’єрів спрямована на реалізацію права людини на свободу пересування та підтримку реформ у сфері європейської інтеграції; експертиза організації використовувалась у підготовці низки важливих угод, зокрема Угоди про спрощення оформлення віз (2009 – 2014), Національного плану заходів візової лібералізації (2010-2014), Порядку денного Україна-ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки (2018), Стратегії інтегрованого управління кордонами (2019) [10] тощо. Досягненням у сфері євроінтеграції є вагомими і фіксуються не тільки у власних звітах організацій. Так, у 2017 році орденом «За заслуги» III ступеня з формулюванням «За значний особистий внесок у реалізацію євроінтеграційних прагнень України, запровадження Європейським Союзом безвізового режиму, зміцнення міжнародного авторитету держави, багаторічну плідну працю та

високий професіоналізм» були нагороджені директорки українських аналітичних центрів Ірина Сушко та Альона Гетьманчук [5].

Навесні 2022 року уряду в підготовці відповідей для опитувальника для Єврокомісії задля отримання статусу кандидата на членство в ЄС допомагали представники аналітичних центрів, громадських організацій, бізнес-асоціацій [4]. «Ця підтримка відіграла вкрай важливу роль у підвищенні інституційної спроможності органів державної влади у критичний період на тлі війни та стрімкої ескалації гуманітарних потреб» - зазначають дослідники Українського центру європейських досліджень [4]. На початку червня 2022 року понад 200 організацій громадянського суспільства, в тому числі й неурядові аналітичні центри, звернулись до лідерів з ЄС з вимогою надати Україні статус кандидата. «Після відкриття переговорів про вступ України до ЄС поле для залучення організацій громадянського суспільства (ОГС) до процесів європейської інтеграції суттєво розшириться: українські можновладці потребуватимуть незалежної експертизи та нагляду з боку ОГС щодо уніфікації законодавства України із правом ЄС у 35 різних сферах» - зазначає дослідниця Центру Нова Європа Маріанна Фахурдінова [9]. Для просування євроінтеграційного шляху та наближенні України до європейських стандартів аналітичні центри активно використовують не тільки дослідження, адвокаційні та навчальні візити, консультації. Так, в березні 2023 року Рада зовнішньої політики «Українська призма» відкрила у Брюселі відділення для просування європейської інтеграції України [11].

Таким чином, діяльність аналітичних центрів є вагомим внеском у євроінтеграційному процесі країни: реалізація мозковими центрами різних проектів сприяє наближенню України до стандартів Євросоюзу. З 2022 року європейська інтеграція стає важливою рамкою для інших ключових процесів, зокрема відбудови країни і роль неурядових аналітичних центрів буде тільки посилюватися. Перебування аналітичних центрів України в євроінтеграційному контексті зумовиве ефективне управління проектами та максимальне використання європейських цінностей в своїй діяльності.

Ключові слова: аналітичні центри, європейська інтеграція, управління.

Список використаних джерел

1. Інститут Центральноєвропейської стратегії/ https://www.ices.org.ua/?fbclid=IwAR1-uQY7yCekGAkMHZLbX4g_RVvjKoSC5NUtDt1960b3lutI6eQHNM0dKaQ.
2. Костюк, С. Неурядові аналітичні центри в контексті реалізації євроінтеграційного курсу України [Текст] / С. Костюк // Схід. – Донецьк, 2001. – № 5. – С. 50-54.
3. Лабораторія законодавчих ініціатив// <https://parlament.org.ua/organisation/mission-and-structure/>.
4. На шляху до європейської інтеграції. Дослідження наявних проектів та потреб зацікавлених сторін в Україні. - ГО «Український центр європейської політики». К. 2023// https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/zvit_ei_ukr_web.pdf.
5. Указ Президента України №165/2017. Про відзначення державними нагородами України. // <https://www.president.gov.ua/documents/1652017-22058>.

6. Український інститут європейської політики// <https://www.uip.org.ua/uk/>.
7. Центр Нова Європа <http://neweurope.org.ua/>.
8. Центр політико-правових реформ <https://pravo.org.ua/about/>.
9. Шлях України до членства у ЄС: роль ОГС» // <http://neweurope.org.ua/shlyah-ukrayiny-do-chlenstva-u-yes-rol-ogs/>.
10. Europe without barriers <https://europewb.org.ua/aboutus/>.
11. Launch of Ukrainian Prism Branch in Brussels // <https://www.linkedin.com/company/prismua/>.
12. Think tanks as civil society organisations in Ukraine. Laura Christoph, Ljudmyla Melnyk and Serhii Shapovalov. URL: https://iep-berlin.de/site/assets/files/2397/study_think_tanks_as_civil_society_organisations_in_ukraine.pdf.